

Wel of niet snoeien bij aanplant?

That's the question

Snoeiwond bij zomereik

TEKST: JACO HOUWELING, REDACTIE BOMEN
FOTO'S: WOUTER SCHULP, IPC GROENE RUIMTE

De discussie in het vak is al heel oud: moeten we nu wel of niet snoeien bij aanplant van bomen? In het vak wordt hier verschillend over gedacht en in de afgelopen jaren zijn er allerlei onderzoeken naar gedaan, maar allemaal zonder een duidelijk resultaat. Boomtechnisch adviesbureau Tree-o-logic en IPC Groene Ruimte besloten daarom in het voorjaar van 2018 samen een praktijkproef op te zetten. Het doel hiervan was, zoals ze zelf zeiden, 'inzichtelijk te maken of het snoeien van bomen tijdens aanplant zin heeft of juist geen verschil maakt'. Het vakblad Bomen is natuurlijk nieuwsgierig naar de praktijkproef en naar de eerste resultaten. We hadden een interview met Wouter Schulp en Kees Flier. Voor het gemak zijn hun antwoorden samengevoegd alsof ze uit één mond spraken.

De aanleg van het proefveld

Kunnen jullie jezelf in het kort voorstellen?

Wouter Schulp, ik ben werkzaam bij IPC Groene Ruimte als trainer/relatiebeheerder boom & bos. Ik verzorg de lessen voor ETW'ers en ETT'ers en ben verantwoordelijk voor de coördinatie van de ETW-en ETT-examens.

Kees Flier, ik ben werkzaam bij Tree-O-Logic. Tree-O-Logic is een boomtechnisch adviesbureau en adviseert voornamelijk overheden en ondersteunt opdrachtgevers bij alle boomgerelateerde vraagstukken.

Waarom een praktijkproef?

In onze opzet hebben we voor een praktijkproef gekozen omdat zoiets redelijk makkelijk te realiseren is. Wanneer we het onderzoek op wetenschappelijk niveau zouden willen doen, hadden we veel meer bomen moeten gebruiken. Om veel tijd en kosten te besparen hebben we voor de praktijkproef gekozen, dat is praktisch en haalbaar.

Welke partijen doen allemaal mee?

We hebben samen gekeken welke partijen ons zouden kunnen helpen bij de praktijkproef. We hebben kwekerij Udenhout benaderd met de vraag of zij de bomen konden leveren en Agro de Arend of zij de verankeringsmaterialen wilde sponsoren. Beide partijen waren gelijk enthousiast en wilden graag meewerken met de praktijkproef.

Waarom zijn jullie begonnen met deze proef?

We zijn samen op het idee gekomen om middels praktijkproeven een aantal ontwikkelingen en discussies die spelen in de boomverzorging te onderzoeken. Elk plantseizoen komt de discussie weer terug of bomen bij aanplant wel of niet moeten worden gesnoeid. Op dit punt blijven mensen het eeuwig met elkaar oneens, zo lijkt het.

Het proefveld bij het IPC

Hoe ziet de praktijkproef er precies uit?

We hebben de bomen in februari 2018 geplant en hebben de eerste reeks bomen februari dit jaar opgegraven. Er zijn totaal 48 bomen geplant, waarvan we er 36 op diverse manieren hebben gesnoeid. Deze snoeimethoden zijn gebaseerd op de huidige werkwijze in de sector. Daarnaast zijn er 12 bomen niet gesnoeid, dit zijn de zogenaamde controlebomen (niet op wetenschappelijk niveau). Elk jaar wordt er een reeks bomen (16 stuks) uitgegraven, waarvan de boven- en ondergrondse groei wordt gemeten. Van de 16 bomen zijn er dus 4 niet gesnoeid en zijn er 12 op verschillende manieren wel gesnoeid. De praktijkproef duurt in totaal drie jaar.

Welke boomsoorten hebben jullie gebruikt in de proef, en waarom juist deze soorten?

In de proef is zomereik (*Quercus robur*) en gewone plataan (*Plantanus x hispanica*) gebruikt. We hebben gekozen voor

de plataan omdat deze vrij gemakkelijk aanslaat en de eik daarentegen minder goed.

Worden de bomen alleen op wortelgroei beoordeeld? Of wordt bijvoorbeeld hun conditie ook bekeken? Van de bomen worden bovengronds de scheutlengte en de groei in stamomtrek gemeten. Ondergronds meten we de lengtegroei van de wortels en letten daarbij ook op uitschieters. Door het jaar heen worden de bomen gemonitord op conditie en algehele ontwikkeling.

Wat verwachten jullie als resultaat?

Enerzijds verwachten we dat we met behulp van de praktijkproef een 'praktische' uitspraak kunnen doen over het wel of niet snoeien bij aanplant. Hierbij moet men wel in gedachte houden dat het een praktijkproef betreft, en dat deze dus niet wetenschappelijk onderbouwd is. Persoonlijk denken we allebei dat de verschillen naarmate de proef vordert steeds kleiner zullen worden. Bij de eerste reeks

Het meten van de beworteling

Het meten van de scheutlengte

Het proefveld met zichtbaar (rechtsonder, op de boompaal) het boomnummer

De gesnoeide aanplant

De wortels worden precies opgemeten

(1 jaar na aanplant) is gebleken dat er bovengronds wel wat verschillen zichtbaar zijn, maar we verwachten dat deze in de toekomst kleiner zullen worden. Ondergronds hebben we bij de eerste reeks kleine verschillen gezien. Dus, moet er gesnoeid worden bij aanplant? Wij zeggen dan eensgezind: maakt niet uit maar schaf goed plantmateriaal aan en voer je nazorg goed uit!

Hoe communiceren jullie de resultaten?

Dit doen we via artikelen in vakbladen, maar we gaan de resultaten ook digitaal beschikbaar stellen via diverse kanalen. Daarnaast zijn deze ook bij ons op te vragen.

Wanneer is voor jullie de proef geslaagd?

Wanneer we vanuit de resultaten van de proef verbanden kunnen leggen tussen de meetgegevens van bomen met dezelfde behandelingen. Een voorbeeld is dat er bij de eerste reeks bij de beide platanen die zijn ingenomen de grootste scheutgroei en toename in wortelvolumen zichtbaar zijn.

Wat zijn de reacties uit het werkveld/de branche tot nu toe?

Bij de aankondiging van de proef kregen we erg veel positieve reacties en wilden veel mensen graag de resultaten ontvangen. Tevens ontstond gelijk weer de discussie tussen wel of niet snoeien, precies de reden waarom we de proef gestart zijn.

Gaan Tree-o-logic en IPC of één van de andere partijen in de toekomst meer praktijkproeven opzetten?

We hebben meer ideeën voor praktijkproeven waarvan deze de meest voor de hand liggende en concrete was. De andere ideeën moeten nog verder uitgewerkt worden en de uitvoering daarvan zal ook afhangen van de beschikbare tijd en het budget.

Zouden toekomstige ETW/ ETT'ers wat met de uitkomsten kunnen doen?

Dit gebeurt nu al; zowel met de ETW'ers als de ETT'ers op het IPC bezoeken we de praktijklocatie. Daarnaast worden de resultaten van de proef gebruikt en verwerkt in de lessen.

Het uitgraven van de bomen t.b.v. de eerste meting

De eerste week van februari (2019) zijn de eerste bomen opgegraven. Hebben jullie dat zelf gedaan?

Dit hebben we met de betrokken projectpartners gedaan. Hierbij hebben we ervoor gekozen om het opgraven en het meten door steeds dezelfde personen te laten doen om te zorgen dat de werk- en meetmethode consistent bleef. Er zijn enkele belangstellenden vanuit de sector op de dag langs geweest om te kijken.

Kunnen jullie alvast verklappen wat de eerste resultaten zijn?

Bij de eerste reeks bomen die we hebben opgegraven is, ondanks de extreme zomer, alles aangeslagen. Daarnaast kunnen we op basis van de meetgegevens zeggen dat er op het eerste gezicht ondergronds weinig verschillen zichtbaar waren. Alle bomen hadden een fijne, dichte wortelkluit ontwikkeld.

Opgegraven wortelkluit van een zomereik

Zomereiken

Bovengronds hebben we bij de eiken waarbij de eindknoppen verwijderd waren de minste groei in scheutlengte waargenomen. Maar bij deze bomen is wel een gemiddeld hoge toename in stamomtrek gemeten. Ook had zich bij één van deze bomen een extreem lange wortel ontwikkeld, namelijk 113 cm in één groeiseizoen!

Uitgegraven wortelkluit van een plataan

Gewone platanen

Bij de platanen hebben we een sterke overeenkomst in resultaten gezien bij de bomen waarbij de takken waren ingenomen. De scheutlengte bij deze bomen was gemiddeld het langst en de wortels hadden zich bovengemiddeld ontwikkeld. De scheutlengte van de reeks niet gesnoeide bomen volgde direct na de hiervoor genoemde bomen.

Jonge scheut op een zomereik

< Voorzichtig worden de bomen bij de eerste meting weer uitgegraven

Op het eerste gezicht waren ondergronds weinig verschillen zichtbaar

Wat is de volgende stap in deze praktijkproef?

Hetzelfde als wat we afgelopen jaar gedaan hebben: goede nazorg bieden door middel van monitoring van de vochtbehoefte. Daarnaast gaan we in februari 2020 de tweede reeks opgraven en wederom op dezelfde manier de parameters opnemen.